

Ключові слова: *іншомовна комунікативна компетентність, діти середнього дошкільного віку, мовне середовище, механізм оволодіння мовою, когнітивний розвиток, білінгвізм, друга мова.*

УДК 373.2.015.31:796

**INFLUENCE OF THE GAME ON PERSONAL FORMATION
PRESCHOOL CHILD**

**ВПЛИВ ГРИ НА ОСОБИСТІСЬКЕ СТАНОВЛЕННЯ
ДИТИНИ-ДОШКІЛЬНИКА**

Ян Курінний

кандидат педагогічних наук, доцент
E-mail: yankurinnoy@gmail.com
ORSID 0000-0003-0725-2035
ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет», Україна

Yan Kurinnyi

Ph. D. in Pedagogy, Associate Professor,
E-mail: yankurinnoy@gmail.com
ORSID 0000-0003-0725-2035
SHEI «Donbas State Pedagogical
University», Ukraine

ABSTRACT

The article substantiates certain provisions and scientific opinions that help to see the personal growth of children in the process of play, based on its functionality. The game is singled out as the main method of mastering the «main senses» of human activity, the first acquaintance with the concrete actions of a working person. The role of play in the formation of the personality of a preschool child is studied. Some scientific views regarding the role of play in the development of preschoolers are analyzed. The subjectivity of the game activity, which affects the subjectivity of the child's life, communication and self-realization is considered. Attention is focused on the modern stage of childhood, which requires adults and children to meet the demands of modern society. It was determined that the game will help a modern child not only to acquire knowledge, skills and abilities, but also to maintain physical and mental health to acquire moral immunity in order to withstand the current frantic rhythm of life.

It is emphasized that such neoplasms of preschool childhood are developed and revealed in the game, such as the development of sign and symbolic function, active imagination; mastering the structure of an independent type of activity; mastering social behavior and mastering the norms of partner interaction; the formation of elements of arbitrary behavior in the process of gradually mastering the ability to subordinate one's desires to the logic of the plot and the requirements of the game rules. It has been proven that it is the game that enables the child to learn to independently plan, carry out and control his own activities.

The implemented task of the «Child's Game» educational line, which involves the development of children's creative abilities, independence, initiative, organization in game activities and the formation of their persistent interest in learning about the environment and realizing themselves in it.

Key words: *preschool child, personality of a preschooler, game, game activity, game functionality, game subjectivity.*

Актуальність теми. Грі належить особливе місце у вихованні і розвитку дітей дошкільного віку. Вона є провідним видом діяльності дошкільника, засобом всебічного розвитку дитини, важливим методом виховання, тому її прийнято називати «супутником дитинства». На думку К. Ушинського «Гра – це могутній виховний засіб, вироблений самим людством, тому в ньому відобразилася справжня потреба людської природи (Ушинський, 2010).

Сьогодні світ гри спотворюється негативним впливом телебачення, навалюю електронних і комп'ютерних ігор, мобільних гаджетів. На думку вчених, «... дати дитині дитинство – це, перш за все, надати їй право на розвиток власної ігрової діяльності, яка є важливою складовою дитячої субкультури. До того ж проблема гри турбує достатню кількість вітчизняних науковців, які спрямовують свої зусилля на розгляд різних шляхів трансформування ігрової діяльності дошкільників в сучасному світі» (Ушинський, 2010).

Останнім часом державні документи також розглядають гру як важливіший освітній компонент в реалізації сучасних завдань «Закону про дошкільну освіту» (зі змінами), Базового компонента дошкільної освіти (2021) та інших нормативних документів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Аналіз світового досвіду свідчить, що проведені дослідження дозволяють більш глибоко розкрити провідні питання теорії гри: сутність, різноманітність та визначну роль у вихованні дошкільника, місце її в педагогічному процесі ЗДО. К. Карасьова та Т. Піроженко звертають увагу на освітній зміст та інноваційні підходи до гри як провідної діяльності дитини, Н. Гавриш розглядає гру в освітньому просторі ЗДО і наполягає, що «... разом грати цікавіше, разом грати веселіше», Т. Поніманська визначає роль гри в моральному розвитку дитини дошкільного віку, С. Курінна акцентує увагу на визначенні ролі гри в соціальному розвитку дитини дошкільного віку, К. Крутій розглядає вільну гру дитини в умовах ЗДО, надає поради щодо проведення «Дня без іграшок», О. Міхеєва звертає увагу на режисерську гру, як засіб комунікативно-мовленнєвого розвитку дошкільників.

Формулювання цілей (мета) статті, постановка завдання. Мета статті – визначити роль гри в сучасному житті дитини, проаналізувати вплив ігрової діяльності на формування особистісних якостей дитини дошкільного віку.

Виклад основного матеріалу дослідження з повним обґрунтуванням отриманих наукових результатів. В сучасній дошкільній освіті гру розглядають як провідний вид діяльності дитини що інтегрує загальні риси, притаманні будь-якій соціальній діяльності (цілеспрямованість, усвідомленість) та специфічні, притаманні лише грі (самостійність, самоорганізація дітей, вільний вибір, почуття радості й задоволення).

Базовий компонент дошкільної освіти наголошує: «Гра забезпечує задоволення ігрових уподобань кожної дитини, сприяє виникненню дружніх, партнерських стосунків та ігрових об'єднань за інтересами, спонукає до обміну думками, оцінювання себе й інших, заохочує до імпровізації, висловлювання власних оцінно-етичних суджень» (2021).

Розмірковуючи щодо соціального становлення особистості, розуміємо, що саме гра може допомогти дитині дошкільного віку активно пізнавати оточення. До того ж саме гра вводить дитину в коло реальних життєвих явищ. Вона

допомагає дитині пізнати якості та властивості предметів, їх призначення, способи використання, засвоїти правила і норми поведінки, реалізувати свої можливості та здібності, і відбудовувати стосунки з однолітками.

Дослідження сучасних науковців (Л. Артемова, Н. Гавриш, К. Карасьова, С. Ладивір, Т. Піроженко) довели, що місце гри у пізнанні світу інше, ніж праці і навчання. Саме гра демонструє ефективність засвоєння раніше одержаних знань. До того ж дитину дошкільного віку цікавить гра і згідно набуття нових компетенцій в процесі налагодження стосунків із однолітками та дорослими.

Т. Поніманська визначила специфічні функції гри, що зумовлені психологічними особливостями цього виду діяльності.

Науковиця вважає, що гра – це самостійна діяльність, що відбувається за ініціативи дитини. Саме в грі дитина реалізує власні бажання, що дає їй можливість змінювати реальне життя. До того ж гра вільна від упереджень дорослих. Дитина грає згідно власних потреб та інтересів, об'єднуючись зі своїми однолітками.

Т. Поніманська наголошує, що гра завжди пов'язана з ініціативою, вигадкою, кмітливістю, винахідливістю. Це дає можливість активізувати уяву дитини, розвивати емоції та почуття. До того ж, вона вважає що є ігри, в яких творчість пов'язана з побудовою сюжету, вибором змісту, ролі, а є ігри де творчість виявляється у виборі способів дії, їх варіативності (хованки, ігри з м'ячем тощо). Тамара Іллівна акцентує увагу на тому, що більшість ігор вимагають уміння погоджувати дії партнерів, а також швидко змінювати тактику своєї поведінки чи способи дій. Творча робота в дидактичних іграх допомагає розвивати пізнавальну активність, допитливість та ініціативу у прийнятті рішень (Поніманська, 2010).

Науковиця звертає увагу на те, що будь-яка гра характеризується значною емоційною насиченістю і творчим забарвленням, так як саме в грі відбувається розвиток творчих здібностей дошкільника. Більшість дослідників (І. Бех, С. Ладивір, Т. Піроженко, О. Хартман) відзначають силу і природність почуттів, які переживає дитина в грі, виконуючи ролі турботливої матері, доброго вихователя, справедливого батька тощо.

Розглянемо провідні положення зарубіжних теорій щодо сутності гри та її впливу на особистісний розвиток дошкільника.

На думку З. Фрейда, гра є засобом прояву дитиною інстинктів, бажань, прагнень, які вона не може реалізувати у безпосередньому житті. Інший філософ А. Адлер стверджував, що у грі дитина самостверджується, задовольняючи своє прагнення до влади і могутності, яке дорослі пригнічують. Всі сучасні теорії неофрейдизму, вважаються цінними у нормалізації стосунків дитини з оточенням за допомогою гри. На їх думку, гра «покращує природу дитини» (Адлер, 2017). До того ж у ХХ столітті визначено можливості гри як засобу виховання.

Аналіз психологічних досліджень довів, що виховна функція гри спрямовується тільки під керівництвом дорослих. На думку І. Беґа, тільки доцільне використання гри як форми організації дітей дошкільного віку може надати можливість педагогам ефективно використовувати гру як засіб виховання, правильно здійснювати педагогічне керівництво (Бех, 2017).

Українська наукова школа гри Л. Артемової звернула увагу на проблему

формування суспільної спрямованості дитини дошкільного віку саме в грі, розвитку моральних якостей у процесі взаємодії з однолітками в грі. Вона наголошувала на великих можливостях гри у формуванні моральних стосунків дошкільників. До того ж нею визначено чинники, які сприяють засвоєнню дітьми зразків моральної поведінки: прагнення до спілкування з однолітками, суспільні інтереси й мотиви (Артемова, 1995).

До того ж і сьогодні є актуальним дослідження Т. Поніманської щодо формування гуманних якостей особистості засобами гри. Вона використовувала творчу гру саме в процесі формування у дітей людяності, гуманного ставлення до однолітків та дорослих (Поніманська, 2010).

На думку Н. Гавриш, гра завжди посідає центральне місце в організації життєдіяльності дітей у ЗДО. Науковиця визначає, що «... гра насичує кожен день, кожному вільну від організованого процесу хвилину життя дошкільника, саме гра є однією з найпродуктивніших форм навчання і розвитку дітей». Дуже важливим, на її думку, є роль дорослого, «яку не завжди коректно визначають у грі, намагаючись нав'язати малюкам сюжети і правил» (Гавриш, Безсонова, 2018).

Саме Н. Гавриш звернула увагу на важливу умову організації творчої взаємодії дітей і дорослих у пізнавальній діяльності – це пробудження спільного інформаційно-ігрового інтересу в процес застосування будь-якого ефективного розвивального засобу (науковиця застосувала коректурні таблиці, які виявилися достатньо ефективними в зазначеному процесі) (Гавриш, 2020).

На думку відомого українського психолога Т. Піроженко, гра для дитини – це форма життєдіяльності, тобто гра – це розвиток, гра – це самоусвідомлення, самоконтроль, емпатія і надання допомоги, розбудова стосунків, зважені рішення (Піроженко, Карасьова, 2014).

Вона презентувала рівень становлення гри через активність рівня життєдіяльності, тобто (рівень життєзабезпечення, рівень життєвої організації у просторі та часі, рівень життєвого будівництва, життєтворчості).

З практики психолого-педагогічних досліджень Т. Піроженко відомо, що гра дає великі можливості для впровадження основних принципів особистісно-орієнтованого підходу. Вона наголошувала, що у процесі самостійного створення ігор діти включаються в систему активної взаємодії з природним і соціальним довкіллям шляхом засвоєння ігрової поведінки; під час розвитку сюжетних ліній постійно відбувається розширення і зміна малюком навколишнього середовища (Піроженко, Карасьова, 2014).

Не звертаючи увагу на результати наукових досліджень, слід наголосити на тому, що реалізація їх результатів не завжди демонструє якісне впровадження у практику роботи закладів дошкільної освіти науково-методичних досягнень. Це відбувається насамперед тому, що в деяких закладах дошкільної освіти гра не займає належного місця в освітньо-виховному процесі.

Деякі науковці з'ясували, що вибір дитиною старшого дошкільного віку тієї чи тієї іграшки для сюжетно-рольової гри служить індикатором рівня її розвитку. Спостерігаючи за дітьми ми теж звернули увагу, що одні діти добирають іграшку до гри незалежно від задуму. Інші діти добирають іграшку цілеспрямовано, залежно від сюжету або з його розвитком. До того ж свідомий вибір іграшок, їх групування за ситуативними ознаками дозволяють дитині

реалізувати ігровий задум.

Достатньо неоднозначно трактується питання щодо доцільності використання іграшок військової тематики. Є частина вихователів, яка визнає, що ігри (переважно хлопчиків) з військовими іграшками виховують готовність до майбутньої служби в армії та захисту рідної землі. Інші заперечують можливість використання таких іграшок. Але, звертаючи увагу на сьогоднішні події, пов'язані з війною в Україні, потрібно змінити ставлення педагогів до означеної проблеми. Ми не можемо заборонити військові іграшки, коли діти саме в грі хочуть реалізувати свої наміри у захисті своєї родини і своєї країни, коли у них відбувається активний процес формування патріотичних почуттів, патріотичних вчинків.

У книзі одного з президентів міжнародної асоціації гри ІРА Н. Нільссон «Війна і мир у грі» стверджується, що «... військові іграшки підвищують агресивність, надають дитині можливість набувати досвіду деструктивної поведінки, виховують ставлення до війни як до цікавої пригоди, де можна вбивати, а насильство – головний спосіб вирішення конфліктів, сприяють розвитку відчуття загрози від навколишнього світу» (Нільссон, 2010). Так може відбуватися в мирний час. А під час війни дуже важко заборонити дітям виявляти своє ставлення до таких подій.

В цьому руслі для нас інтерес становлять дані дослідження психолога Ч. Тендера (університет у Солк-Лейк-Сіті, США), який встановив, що тенденція до агресивної поведінки спостерігається у дітей, які використовують іграшки військової тематики не фабричного виготовлення; граючись саморобними іграшками, діти не виявляють асоціальних проявів (Тендер, 2010).

На думку професора психології Л. Берковіц, саморобні іграшки також провокують агресивну поведінку тільки у дітей, які до цього схильні, головним чином під впливом телебачення, комп'ютера чи інших гаджетів.

Отже, обираючи іграшку дитині, маємо насамперед враховувати вікові особливості розвитку ігрової діяльності дітей, так як кожний віковий етап зазнає якісних змін. В процесі особистісного становлення дошкільника іграшка суттєво впливає на розвиток здібностей дитини, вдосконалення психічних процесів, формування різних видів діяльності. До того ж саме іграшки допомагають дитині випереджати за своїми функціональними можливостями вже досягнутий дитиною рівень розвитку.

Іграшка була і залишається своєрідним морально-етичним еталоном явищ соціальної дійсності, який допомагає долучитись до традицій національної культури та впливає на процес .

Дуже цікавим в особистісному становленні дошкільника виявляється процес розвитку індивідуальних та спільних ігрових інтересів, що відбувається у безпосередньому емоційно-пізнавальному ставленні до гри, прагненні дитини продемонструвати свої уміння і навички тощо. До того ж саме ігрові інтереси сприяють розширенню досвіду дитини, її розумовому розвитку, збагаченню і поглибленню знань, формуванню моральних уявлень, спонукають застосовувати набуті знання в практичній діяльності (Карасьова, 2010).

Визначаючи мотиви дітей дошкільного віку щодо гри, звертаємо увагу на їх зміст. Якщо дитину молодшого дошкільного віку спонукає до гри дія з

привабливими для неї предметами, то для старшого дошкільника основною спонукальною причиною є відтворення стосунків, як з однолітками, так і дорослими, що зображуються у грі.

Дуже важливою педагогічною цінністю творчої гри є те, що між дітьми виникають стосунки іншого типу – реальні, дійсні, коли діти домовляються про гру, розподіляють ролі, контролюють виконання правил тощо. Саме в грі діти легше встановлюють зв'язки між собою, підпорядковують свої дії, поступаються одне одному, через те, що це входить до змісту взятих ними на себе ролей. Реальні взаємини є основою організації дитячого товариства, що насамперед, дає право розглядати гру як форму організації життя і діяльності дітей, яка активно впливає на особистісні якості особистості.

Особливу увагу хочемо звернути на емпіричному дослідженні вільної гри в умовах закладу дошкільної освіти К. Крутій. Науковиця звернула увагу на скорочення дитячої гри, визначила причини затухання (редукції) гри (нерозуміння дорослими значення гри, пріоритет знань у навчальній діяльності, відсутність різновікових дитячих спільнот, маркетизація дитинства, установка на споживання, експансія ЗМІ та відеопродукції, підміна гри ігровими формами). Вона чітко окреслила наслідки підміни гри ігровими формами:

- неможливість самоорганізації дітей, залежність від дорослого, від середовища;

- комунікативні складнощі, беззмістовне спілкування;

- нерозвиненість мотиваційно-сислової сфери (Крутій, 2019).

А запропонований К. Крутій всеукраїнський флешмоб «Вільна гра, або День без іграшок» продемонстрував, що наші діти можуть грати, якщо для цього є ігровий простір, натхнення, і поряд є дорослий, який спостерігає і допомагає, тобто здійснює педагогічний супровід ігрової діяльності сучасних дошкільників.

В старшому дошкільному віці діти об'єднуються на основі інтересу і симпатії один до одного. Це найбільш стійкі групи, існування яких залежить від складу гравців, їхніх характерів, ігрових інтересів тощо. Головне завдання вихователя є забезпечення моральної основи таких груп, підвищення рівня ігрових та організаторських умінь дітей старшого дошкільного віку. З метою підвищення ролі ігрового об'єднання у соціальному розвитку дошкільників вихователь формує етичні уявлення щодо норм поведінки, включаючи стійкі угруповання до спільної ігрової діяльності з найбільш доброзичливими дітьми що активізує їхню морально-оціночну діяльність. До того ж найголовнішим у грі є своєрідне моделювання соціальних стосунків між людьми. Саме гра може продемонструвати рівень особистісного досвіду в налагодженні стосунків з дітьми і дорослими в реальному житті.

Дуже цікавою для нас є думка С. Курінної, яка проаналізувала наявну готовність дітей дошкільного віку до соціального утвердження себе як особистості, потребу соціального пізнання засобами сюжетно-рольової гри, пошуків смисложиттєвого призначення у грі. Вона наголошує, що феноменологічний підхід демонструє побудову адекватного соціально-ігрового простору та відповідні «тонкі» ігрові технології, де дитина дошкільного віку може виявити свою унікальність та індивідуальність, діяти свідомо та гуманно

(Алеко, Курінна, Курінний, 2019).

Аналізуючи педагогічне керівництво іграми, ми розуміємо, що майбутнім вихователям необхідні ґрунтовні знання щодо основних вікових та індивідуальних особливостей розвитку дитини, які допоможуть ефективно здійснювати процес формування особистості дошкільника, а також знання щодо розвитку ігрової діяльності в усі вікові періоди. З цією метою нами було запропоновано вибіркиму навчальну дисципліну «Педагогіка гри дошкільника» для викладання на другому магістерському рівні вищої освіти, яка забезпечить знання внутрішніх законів розвитку гри як діяльності що впливатиме на ефективність процесу особистісного становлення дитини дошкільного віку.

Опановуючи визначену навчальну дисципліну, майбутні фахівці дошкільної освіти набудуть дуже важливих компетенцій щодо організації ігрової діяльності в умовах ЗДО, створення ситуацій активної взаємодії та співробітництва, набудуть непрямих прийомів впливу на задум гри (пораду, запитання, підказку тощо), розвиток сюжету, ускладнення способів відображення дійсності. До того ж виступатимуть у грі як рівноправний партнер, який може включитися в гру для з'ясування окремих ігрових моментів, подавати збоку репліки-поради для корекції рольових стосунків або непомітно видозмінювати ігрове середовище.

Не слід забувати про те, що головною умовою впливу педагога на розвиток ігрової діяльності дошкільників є збереження і розвиток самостійності дітей. Так як лише за такої умови гра справляє позитивний вплив на формування особистісного потенціалу вихованців закладу дошкільної освіти.

Висновки та перспективи подальших розвідок у даному напрямку. Підсумовуючи вищезазначене наголошуємо, що гра завжди виникає за бажанням дитини, але ми не завжди прислуховуємося до бажань наших дітей та не враховуємо їхніх інтересів. У процесі гонитви за успішним майбутнім забуваємо, що «... дитинство – найкраща пора в житті людини, бо тут царює гра». Саме гра допоможе дитині опанувати сьогодення і в майбутньому дасть можливість мати яскраві спогади про дитинство.

ДЖЕРЕЛА І ЛІТЕРАТУРА

Адлер А. (2017). Хрестоматія з дитячої психології. Навчально-методичний посібник / Уклад. Ю. О. Приходько, І. О. Лапченко, Л. Г. Боброва. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 317 с.

Алеко О. А., Курінна С. М., Курінний Я. В. (2019). Соціальне становлення особистості дошкільника: соціальна досвідченість та економічна обізнаність: монографія. Слов'янськ: Видавництво Б. І. Маторіна, 218 с.

Артемова Л. В. (1995). Вчися граючись. Київ: Томіріс, 119 с.

Базовий компонент дошкільної освіти (нова редакція). М-во освіти і науки України від 12.01.21 №33 URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkilnoyi%20osvity.pdf

Бех І. (2017). Хрестоматія з дитячої психології. Навчально-методичний посібник / Уклад. Ю. О. Приходько, І. О. Лапченко, Л. Г. Боброва. Кам'янець-Подільський: Друкарня «Рута», 317 с.

Гавриш Н., Безсонова О. (2018). Калейдоскоп інформаційно-ігрової

творчості дітей: методичний посібник для творчих педагогів і батьків дітей дошкільного віку. Вид. 3-тє. К.: Видавничий Дім «Слово», 256 с.

Гавриш Н. (2020). Разом грати цікавіше, разом грати веселіше! *Вихователь-методист дошкільного закладу*. № 4. С. 4–8.

Карасьова К. В. (2010). Світ дитячої гри. К.: Шкільний світ, 128 с.

Крутій К. (2019). Емпіричне дослідження вільної гри дитини в умовах закладу дошкільної освіти під час проведення «Дня без іграшок». Гуманізація навчально-виховного процесу. Збірник наукових праць. № 1 (93). С. 26–44.

Нільссон Н. (2010). Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / за ред. Г. С Тарасенко. К.: Видавничий Дім «Слово», 320 с.

Поніманська Т. І. (2010). Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / за ред. Г. С Тарасенко. К.: Видавничий Дім «Слово», 320 с.

Піроженко Т. О., Карасьова К. В. (2014). Ігрова діяльність дошкільника. Старший дошкільний вік. Навчально-методичний посібник. Київ: Генеза, 96 с.

Тендер Ч. (2010). Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / за ред. Г. С Тарасенко. К.: Видавничий Дім «Слово», 320 с.

Ушинський К. Д. (2010). Організація дитячої ігрової діяльності в контексті наступності дошкільної та початкової освіти. Навчально-методичний посібник / за ред. Г. С Тарасенко. К.: Видавничий Дім «Слово», 320 с.

REFERENCES

Adler A. (2017). *Khrestomatiya z dytyachoyi psykholohiyi. Navchal'no-metodychnyy posibnyk / Uklad. Yu. O. Prykhod'ko, I. O. Lapchenko, L. H. Bobrova. Kam'yanets'-Podil's'kyu: Drukarnya «Ruta», 317 s.*

Alyeko O. A., Kurinna S. M., Kurinny Ya. V. (2019). *Sotsial'ne stanovlennya osobystosti doshkil'nyka: sotsial'na dosvidchenist' ta ekonomichna obiznanist': monohrafiya. Slov'yans'k: Vydavnytstvo B. I. Matorina, 218 s.*

Artemova L. V. (1995). *Vchysya hrayuchys'. Kyiv: Tomiris, 119 s.*

Bazovyy komponent doshkil'noyi osvity (nova redaktsiya). M-vo osvity i nauky Ukrainy vid 12.01.21 №33 URL: https://mon.gov.ua/storage/app/media/rizne/2021/12.01/Pro_novu_redaktsiyu%20Bazovoho%20komponenta%20doshkil'noyi%20osvity.pdf

Bekh I. (2017). *Khrestomatiya z dytyachoyi psykholohiyi. Navchal'no-metodychnyy posibnyk / Uklad. Yu. O. Prykhod'ko, I. O. Lapchenko, L. H. Bobrova. Kam'yanets'-Podil's'kyu: Drukarnya «Ruta», 317 s.*

Havrysh N., Bezsonova O. (2018). *Kaleydoskop informatsiyno-ihrovoyi tvorchosti ditey: metodychnyy posibnyk dlya tvorchykh pedahohiv i bat'kiv ditey doshkil'noho viku. Vyd. 3-tye. K.: Vydavnychy Dim «Slovo», 256 s.*

Havrysh N. (2020). *Razom hraty tsikavishe, razom hraty veselishе! Vykhovatel'-metodyst doshkil'noho zakladu. № 4. S. 4–8.*

Karas'ova K. V. (2010). *Svit dytyachoyi hry. K.: Shkil'nyy svit, 128 s.*

Krutiy K. (2019). *Empirychnе doslidzhennya vil'noyi hry dytyny v umovakh zakladu doshkil'noyi osvity pid chas provedennya «Dnya bez ihrashok». Humanizatsiya navchal'no-vykhovnoho protsesu. Zbirnyk naukovykh prats'. № 1 (93). S. 26–44.*

Nil'sson N. (2010). Orhanizatsiya dytyachoyi ihrovoyi diyal'nosti v konteksti nastupnosti doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity. Navchal'no-metodychnyy posibnyk / za red. H. S Tarasenko. K.: Vydavnychy Dim «Slovo», 320 s.

Ponimans'ka T. I. (2010). Orhanizatsiya dytyachoyi ihrovoyi diyal'nosti v konteksti nastupnosti doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity. Navchal'no-metodychnyy posibnyk / za red. H. S Tarasenko. K.: Vydavnychy Dim «Slovo», 320 s.

Pirozhenko T. O., Karas'ova K. V. (2014). Ihrova diyal'nist' doshkil'nyka. Starshyy doshkil'nyy vik. Navchal'no-metodychnyy posibnyk. Kyuyiv: Heneza, 96 s.

Tender Ch. (2010). Orhanizatsiya dytyachoyi ihrovoyi diyal'nosti v konteksti nastupnosti doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity. Navchal'no-metodychnyy posibnyk / za red. H. S Tarasenko. K.: Vydavnychy Dim «Slovo», 320 s.

Ushyns'kyu K. D. (2010). Orhanizatsiya dytyachoyi ihrovoyi diyal'nosti v konteksti nastupnosti doshkil'noyi ta pochatkovoyi osvity. Navchal'no-metodychnyy posibnyk / za red. H. S Tarasenko. K.: Vydavnychy Dim «Slovo», 320 s.

АНОТАЦІЯ

У статті обґрунтовано окремі положення та наукові думки, що допомагають побачити особистісне зростання дітей у процесі гри, спираючись на її функціональність. Виокремлено гру як основний спосіб оволодіння «головними смислами» людської діяльності, першого знайомства з конкретними діями людини праці. Опрацьовано роль гри в становленні особистості дитини дошкільного віку. Проаналізовано деякі наукові погляди відносно ролі гри в розвитку дошкільників. Розглянуто суб'єктність діяльності гри, яка впливає на суб'єктність життєдіяльності, спілкування та самореалізації дитини. Акцентовано увагу на сучасному етапі дитинства, який потребує від дорослих і дітей відповідати запитам сучасного суспільства. Визначено, що саме гра допоможе сучасній дитині не лише набутися знань, умінь і навичок, а й зберегти фізичне, психічне здоров'я, набутися морального імунітету, щоб витримати теперішній шалений ритм життя.

Наголошено, що у грі розвиваються та виявляються такі новоутворення дошкільного дитинства, як розвиток знаково-символічної функції, активної уяви; засвоєння структури самотійного виду діяльності; оволодіння суспільною поведінкою та опанування норм партнерської взаємодії; становлення елементів довільної поведінки в процесі поступового оволодіння вмінням підпорядковувати свої бажання логіці сюжету та вимогам ігрових правил. Доведено, що саме гра дає змогу дитині навчитися самотійно планувати, виконувати і контролювати власну діяльність.

Реалізоване завдання освітньої лінії «Гра дитини», яка передбачає розвиток у дітей творчих здібностей, самотійності, ініціативності, організованості в ігровій діяльності та формування у них стійкого інтересу до пізнання довкілля і реалізації себе в ньому.

Ключові слова: дитина дошкільного віку, особистість дошкільника, гра, ігрова діяльність, функціональність гри, суб'єктність гри.